

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΣΚΑΗΡΟΤΗΤΑΣ

³ ΑΥΤΟΝΕΝ ³ ΑΡΤΩ

Πρώτο Μαιμόστο

Είναι απαραίδεχτο να συνεχίζεται ή εκτόρνευση της ιδέας του θεάτρου, που βασική της αξία είναι ένας τρομώδης, μαγικός σύνδεσμος με την πραγματικότητα και τον κίνδυνο.

Κοιταγμένο από τη θέση αυτή, το θέμα «Θέατρο» πρέπει να τραβήξει τη γενική προσοχή, μία και υπονοείται πως το θέατρο, εάν φυσικό φαινόμενο, και επειδή απαιτεί έκφραση «έν χώρω» (την μόνη ύπαρκτη), επιτρέπει στα μαγικά μέσα της τέχνης και του λόγου να χρησιμοποιηθούν οργανικά και συνολικά, εάν άνευρημένοι εξορκισμοί. Αν αυτά γράναι το συμπέρασμα ότι το θέατρο δεν θα πάρει στα χέρια του τα ιδιαίτερα του δικαιώματα δράσης αν πρώτα δεν του δοθεί ή γλώσσα ή δική του.

³ Αντί δηλαδή να επαφεται σε κείμενα θεωρούμενα απαραίτητα, ιερά και αμετακίνητα, βασικό μέλημα είναι να τεραττωθεί ή εύλαβεια του θεάτρου όπέναντι στο κείμενο, και να ξαναποκτήσουμε την αίσθηση μιας γλώσσας μοναδικής, τοποθετημένης κάτω ανάμεσα στη χειρονομία και στη σκέψη.

Η γλώσσα αυτή δεν μπορεί να προσδιοριστεί παρά μόνο από της δυνατότητές της για δυναμική έκφραση «έν χώρω», σε αντιδιαστολή με τις έκφραστικές δυνατότητες της διαλογικής γλώσσας. Και, αυτό που το θέατρο μπορεί ακόμη να αποσπεί από τον λόγο είναι ακριβώς αυτή η δυνατότητά του για προέκταση και πέρα από τη λέξη, ή καταλυτική έπιροή των κραδωσιών του πάνω στην ήσυχότητα. Στο σημείο τούτο, ξέω από την ακουστική γλώσσα των ήχων, ξέω από τις τονικές αποχρώσεις ή την ιδιαίτερη έκφορά μιας λέξης, παρεμβαίνει ή όπτική γλώσσα των άντικειμένων, οι

κινήσεις, οι στάσεις, οι χειρονομίες, αλλά με τὸν ὄρο πῶς τὰ νοήματα τους, οι φυσιογνωμίες τους, οι συνδυασμοί τους νὰ προεκτείνονται ὡς ποὺ νὰ γίνονται πλέον σήματα, καὶ ἀπὸ τὰ σήματα αὐτὰ νὰ δημιουργεῖται ἕνα καινούργιο ἀφάβητο.

Τὸ θέατρο, ἀφοῦ πρῶτα συνειδητοποιήσει καὶ ἀφομοιώσει αὐτὴ τὴ γλώσσα «ἐν χώρῳ», μὴ γλώσσα καιμμένη ἀπὸ ἦχους, κρυστάλλους, ὄνυματοποίητα, πρέπει, μετὰ ὅλα τούτα νὰ τὰ ὄργανικοποιήσει σὲ ἀληθινὰ ἱερογλυφικά, καὶ νὰ χρησιμοποιήσει τὸ συμβολισμό τους καὶ τὴς συστοιχίες τους σὲ σχέση με ὅλα τὰ ὄργανα, καὶ σὲ ὅλα τὰ ἐπιπέδα.

Αὐτὸ λοιπὸν ποὺ καλεῖται νὰ πρῶξει τὸ θέατρο εἶναι νὰ δημιουργήσει μὴ μεταφυσικὴ τοῦ λόγου, τῆς χειρονομίας, τῆς ἔκφρασης, γιὰ νὰ ἀπαγκλιτρωθεῖ ἀπὸ τὴν προοκώλλησιν του στὴν φυσιολογία καὶ στὰ «ἀνθρώπινα ἐνδιαφέροντα». Ὅλα τούτα ὅμως θὰ εἶναι ἄχρηστα ἐὰν μὴ τέτοια προοιθέσια δὲν προϋποθέτει κάτι σὰν πραγματικὴ μεταφυσικὴ κλίση, μὴ ἔκκληση πρὸς ἰδέες ἀσυνήθιστες ποῦ, ἀπὸ τὴν ἴδια τὴ φύση τους δὲν μποροῦν οὔτε νὰ περιριστοῦν οὔτε νὰ ἀπεικονιστοῦν μορφικά. Οἱ ἰδέες αὐτές ποὺ ἀγγίζουσι τὴ Δημιουργία, τὸ Γένεσθαι, τὸ Χάος, καὶ ποὺ ἀνῆλθουσι στὴν κοσμικὴ τάξη, παρέχουσι μὴ ἀρχικὴ γνώση ἐνὸς χώρου ἀπὸ ὅπου τὸ θέατρο ἔχει ἀπομακρυνθεῖ τέλεια. Αὐτές οἱ ἰδέες μποροῦν νὰ φτιάξουσι μὴ συναρπαστικὴ ἔξλιξη ἀνῆμεσα στὸν Ἄνθρωπο, τὴν Κοινωνία, τὴ φύση καὶ τὰ Ἄντικείμενα.

Τὸ ζήτημα δὲν εἶναι νὰ στῆσουμε πᾶνω στὴ σκοπὴν ἰδέες μεταφυσικές, ἀλλὰ νὰ δημιουργήσουμε ἐκεῖνο ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε «οικανδάλισμός», γένεση, μπουρδὴ ἀπὸ τέτοιες ἰδέες. Καὶ τὸ χιούμορ μὲ τὴν ἀνυποταξία του, ἢ ποίηση μὲ τὸν συμβολισμό της καὶ τὴς εἰκόνες της, παρέχουσι μὴ πρόγευση γιὰ τὸ μὲ ποιά μέσα θὰ κλημάσωμε αὐτές τῆς ἰδέες - πειρασμούς.

Τίμρα θὰ ἀναφερθῶμε στὸν ἀποκλειστικὰ ὑλικὸν τομέα αὐτῆς τῆς γλώσσας, δηλαδὴ στὸν τρόπον καὶ στὰ μέσα μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπενεργεῖ στὴν εὐαισθησία.

Δὲν ἔλαξε κανένα νόημα νὰ ποῦμε ὅτι ἀνῆμεσα στὰ μέσα αὐτὰ περιλαμβάνεται ἡ μουσικὴ, ὁ χορὸς, ἡ παντομίμα, ἢ ἡ μιμικί. Βέβαια, χρησιμοποιεῖται κινήσεις, ἀρμονίες, ρυθμοί, ἀλλὰ στὸ βαθμὸ μόνον ποὺ τὰ στοιχεῖα τούτα συγκλίνουν σὲ ἕνα εἶδος κεντρικῆς ἔκφρασης, χωρὶς κανένα τους νὰ προβάλλεται ἰδιαίτερα.

Τοῦτο ὅμως καθόλου δὲν σημαίνει πῶς ἡ γλώσσα αὐτὴ δὲν χρησιμοποιεῖται κοινὰ γενονότα καὶ καθημερινὰ πᾶσι: τὰ χρησιμοποιεῖ, ἀλλὰ σὰν τὴ σανάδα ἐκτινάζεως στὸ τόσφο, μετὰ τὸν ἴδιο τρόπον ποὺ τὸ χιούμορ - ὁδοστρωτήρας χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ συμπληρώσει τὴν

διαδρωτικὴ φύση τοῦ γέλιου μετὰ τὴς συνήθειες τῆς λογικῆς.

Ὅπως, μετὰ ἕνα ὀλίγον ἀνατολίτικο τρόπο ἔκφρασης, αὐτὴ ἢ ἀντικειμενικὴ καὶ συγκεκριμένη θεατρικὴ γλώσσα χρησιμοποιεῖται γιὰ νὰ νοηθεῖται καὶ νὰ παγιδέψῃ τὰ ὄργανα. Διακρίνεται μέσα στὴν εὐαισθησία. Παραμερίζοντας τὸν δυτικὸν τρόπο χρήσης τοῦ λόγου, μεταμορφώνει τὴς λέξεις σὲ ὄνεργα μαγείας, μεγέθυται τὴ φωνή. Χρησιμοποιεῖται παλμικῆς δονήσεις καὶ διάφορες ποιότητες τῆς φωνῆς, κατακτυπιεῖ ἀγρια τοὺς ρυθμούς, συντριβεῖ τοὺς ἦχους. Σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ προκαλέσει ἔξαρση, χαύνωση, νὰ πάσει τὴν εὐαισθησία. Ἀποδοχεῖται ἕνα καινούργιο λυρισμὸ στὴ χειρονομία ποῦ, μετὰ τὴν ὀρημὴ καὶ τὴν γενναιοδωρία του τελικὰ ξεπερνάει τὸν λυρισμὸ τῶν λέξεων. Καταδίνει τὴ διανοητικὴ δούλωση τῆς γλώσσας, προσφέρει μὴ καινούργια, πολὺ βαθύτερη διανοητικότητα, κρυμμένη κάτω ἀπὸ τὴς κινήσεις καὶ τὰ σήματα, ποὺ τελικὰ πείθουσι τὴν ἀξία παρῆενων ἔφορκισμῶν.

Ὅλας αὐτὸς ὁ μαγνητισμὸς καὶ ἡ ποίηση, κ' αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς κατευθείαν λογιείας θὰ ἦσαν ἄχρηστα ἂν δὲν εἶχαν γιὰ σκοπὸ νὰ κατευθύνουσι τὸ πνεῦμα στ' ἀχνύρια κάποιου πράγματος, ἂν τὸ γνήσιον θέατρο δὲν εἶχε προορισμὸ νὰ μῆς κοινωνήσῃ τὸ νόημα μιᾶς δημιουργίας τῆς ὁποίας γνωρίζουμε μόνον τὴ μίαν ὄψη, ἀλλὰ ποὺ ἢ τελείωσιν τῆς βρίσκειται καὶ σὲ ἄλλα πλάνια.

Καὶ ἐλάχιστη σημασία ἔχει τὸ ἂν αὐτὰ τὰ ἄλλα πλάνια καταχτιοῦνται ἢ ὄχι ἀπὸ τὸ πνεῦμα, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀντιληπτή. Ἴσα ἴσα, αὐτὸ θὰ ἐμείωνε τὴν ἀξία αὐτῶν τῶν ἄλλων πλάνων, καὶ αὐτὸ οὔτε ἐνδιαφέρει οὔτε νόημα ἔχει. Ἐκεῖνο ποὺ οὐσιαστικὰ ἐνδιαφέρει εἶναι νὰ τεθεῖ, μετὰ μέσα θετικὰ, ἀσφαλῆ, ἢ εὐαισθησία σὲ μίαν κατάσταση ἄξύτερη, βαθύτερης δεκτικότητας, πράγμα ποὺ εἶναι ὁ κύριος στόχος τῆς μαγείας καὶ τοῦ τελειουργικοῦ, τῶν ὁποίων τὸ θέατρο ἀποτελεῖ ἕνα ἀντικαθρέφτιμα.

ΤΕΧΝΙΚΗ

Τὸ ζήτημα λοιπὸν εἶναι νὰ κάνουμε τὸ θέατρο μὴ ὄργανικὴ λειτουργία, μετὰ τὴν βασικὴ ἔννοια τοῦ ὄρου: κάτι τόσο συγκεκριμένο καὶ ἀκριβὲς ὅσο καὶ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος στὴς ἀρτηρίες, ἢ ὅπως ἢ, φαινομενικὰ, χαοτικὴ ἀνέλκξη τῶν ὀνεργικῶν εἰκόνων μέσα στὸν ἐγκέφαλο, πράγμα ποὺ θὰ γίνῃ μετὰ τὴν ἀποκλειστικὴν προσήλωσιν, μετὰ μὴ τέλεια ὑποδούλωση τῆς προσοχῆς.

Τὸ θέατρο δὲν θὰ μπορέσει νὰ ξαναγίνει τὸ πραγματικὸ θέατρο, νὰ καταστῇ δηλαδὴ ἕνα μέσον ἀληθινῆς αὐταπάτης, ἐκτός ἂν κατορθώσει νὰ ἐφοδίσῃ τὸν θεατὴ μετὰ τῆς γνήσιες ὀνεργικῆς κατο-

Λοιθώσεις, όθου ή ποτή τοῦ θεατῆ πρὸς τὸ ἔγκλημα, οἱ ἔμπονες ἔρωτικές του ἰδέες καὶ μανίες, οἱ ἀγριότητες του, οἱ χειμαρρὸς του, ἡ οὐτοπιστική του αἰσθησις γιὰ τὴ ζωὴ καὶ γιὰ τὴν ὕλη, καὶ ὁ καννιβαλισμὸς του ἀκόμη, νὰ δημοσημευθῶν σὲ ἐπιπέδα ὄχι ἀπαιτητὰ ἢ φανταστικά, ἀλλὰ ἔωτερικά.

Δηλαδή, τὸ θέατρο πρέπει νὰ ἐπιζητήσει μὲ ὄλα του τὰ μέσα μὴ καινούργια ἀνάδοσις στὴν ἐπιφάνεια, ὄχι μόνο ὄλων τῶν ἀνθρώπων τοῦ ἀντικειμενικοῦ καὶ περιγραφικοῦ ἔωτερικοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἔωτερικοῦ. Δηλαδή τοῦ ἀνθρώπου θεωρούμενου μεταφυσικά.

Μόνον ἔτσι θὰ μπορέσουμε νὰ ξαναμλιθῶμε γιὰ τὰ δικαιώματα τῆς φαντασίας στὸ θέατρο. Ὅστε τὸ χιούμορ, ὅτε ἡ ποιησις ἢ ἡ φαντασία ἔχουν σημασία, ἀν δὲν κατορθώσουν, μὲ τὴν ἐπιμετρία μιᾶς ἀναρχικῆς καταστροφῆς, ἀπ' ὅπου γεννιέται μὴ θαυμαστὴ σειρὰ μορφῶν ποῦ θὰ δένουν μέσα σὲ ὄλο τὸ ἄλλο θέαμα, ἀν δὲν κατορθώσουν νὰ ἐντάξουν καὶ πάλι τὸν ἀνθρώπο, μὲ τῆς ἰδέες του γιὰ τὴν πραγματικότητα καὶ τὴν ποιητικὴν τὴν θέσι, μέσα στὴν πραγματικότητα.

Ἄν θεωροῦμε τὸ θέατρο σὰν ψυχολογικὴ ἢ ἠθικὴ λειτουργία ἀπὸ δευτέρου χέρι, καὶ ποτεοῦμε ὅτι κ' αὐτὰ τὰ ὄνειρα εἶναι μὴ ἀπλή λειτουργία ὑποκατάστασης, τότε μειώουμε τὴν ποιητικὴν περιεκτικότητα καὶ τῶν ὄνειρων καὶ τοῦ θεάτρου. Ἄν τὸ θέατρο, ὅπως καὶ τὰ ὄνειρα, εἶναι αἰμοχαρὲς καὶ ἀνάνθρωπο, τοῦτο συμβαίνει γιὰ νὰ δηλώσει τὴν παρουσία τῆς καὶ ἀνάνθρωπος, μόνον μὲς ἡ ἰδέα μιᾶς ἀένανης πάλης κ' ἐνὸς σπασμοῦ, ὅπου ἡ ζωὴ τερατίζεται διδάξεται, ὅπου κάθε στοιχεῖο ὀλίκερης τῆς δημιουργίας ἐπαναστατεῖ καὶ ἀγωνίζεται κόντρα στὴν ὑπόστασή μας. Τοῦτο συμβαίνει γιὰ νὰ διασυνδύωνται, μὲ τρόπο συγκεκριμένο καὶ συγκεκριμένο, οἱ μεταφυσικὲς ἰδέες ὀρισμένων Μύθων, ποῦ καὶ ἡ ἀγριότητα τοῦ καὶ ἡ ἐπιδρασίς του φιδάνουν γιὰ νὰ ἀποδειχτεῖ ἡ προέλευσίς της ἀπὸ ἀρχαῖς οὐσιαστικῆς.

Ἔτσι, αὐτὴ ἡ νυμνὴ θεατρικὴ γλώσσα, χάρις σὲ ἀρχαῖς ποῦ τῆς μεταγγίζουν ποιητικὰ τὴ ζωικότητά τους, γλώσσα ὄχι «δυνάμει» ἀλλὰ παροῦσα, ὑπάρχουσα, θὰ βοηθήσει, χρησιμοποιώντας τὸν νευρικό μαγνητισμὸ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ μετατοπισθῶν τὰ συνηθισμένα ὄρια τῆς τέχνης καὶ τοῦ λόγου, γιὰ νὰ πραγματοποιῶν ἐνεργά, δηλαδὴ μαγικά, μὲ ἐκφραστικὸν ὄρουσ ἀληθινόν, ἕνα εἶδος δημιουργίας ἀοκλήρωτικῆς, ποῦ μέσα τῆς ὁ ἀνθρώπος θὰ ξαναπάρει τὴ θέσι του, ἀνήμερα στὸ ὄνειρο καὶ στὸ γεγονός.

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ

Αὐτὸ φυσικά δὲ σημαίνει ὅτι θὰ κάνουμε τὸ Κοινὸ νὰ χαμοσυριέται ἀπὸ ἀνία μὲ συμπαντικὲς μεταφυσικὲς ἔννοιες. Τὸ γεγονός ὅτι μπορεῖ νὰ ὑπάρχουν κλειδιά σκέψης καὶ δράσης θαύτερα, βοηθητικά γιὰ τὴν ἐρημνεία τοῦ ἔργου, αὐτὸ εἶναι ζήτημα ποῦ, γενικά, τὸν θεατῆ καὶ δὲν τὸν ἀφορᾷ καὶ διδάφορο τοῦ εἶναι. Ὅμως τὰ κλειδιά αὐτὰ πρέπει νὰ ὑπάρχουν, καὶ αὐτὸ εἶναι δουλειὰ δική μας.

ΤΟ ΘΕΑΜΑ

Τὸ κάθε θέαμα θὰ περιλαμβάνει ἕνα στοιχεῖο φυσικὸ καὶ ἀντικειμενικὸ, προσοτὸ στὶς αἰσθήσεις ὄλων. Φωνές, ὄργανοι, ὄρηματα, ἐκπλήξεις, κάθε εἶδος θεατρικὰ κῶδικα, μαγικὸ κῶδικος τῶν κοστούμιων, ξεσηκωμένα ἀπὸ ἐξωτικά τελετουργικὰ ρούχα. Κατανομιὰς φωτὸς, μαγανεία ἀπὸ τῆς φωνῆς, μαγεία τῆς ἀρμονίας, οὐδανιες νότες μουσικῆς, χρώματα τῶν ἀντικειμένων, ὁ φυσικὸς ρυθμὸς στῆς κινήσεις, ὅπου τὸ ἐναλλασσόμενον κρετοσέντο καὶ ντινινουέντο θὰ παντρεύεται μὲ τὸν παλιὸ κινήσεων οἰκείων σὲ ὄλους μας, ἐμφανίσεις συγκεκριμένους ἀντικειμένων πρωτοφανῶν καὶ ἐκπληκτικῶν, προσωπεία, ἀνδρικήλα σὲ ὑπερφυσικὸ μέγεθος, οἱ θίαιες ἐναλλαγές φωτισμοῦ, φυσικὴ ἐέργεια τοῦ φωτὸς ποῦ δημιουργεῖ τὴν αἰσθησις τοῦ φυσικοῦ καὶ τοῦ κρύου, κλπ.

Η ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ

Ἡ τυπικὴ θεατρικὴ γλώσσα θὰ πλᾶσται ὀριστικὰ ὡς πρὸς τὴ σκηνοθεσία, θεωρούμενη ὄχι σὰν σκηνοθετὸς θαύματος διδάσκησης ἐνὸς κειμένου, ἀλλὰ σὰν ἀφειτηρία κάθε θεατρικῆς δημιουργίας. Καὶ μὲ τὴν χρησιμοποίησις καὶ τὸν χειρισμὸ τῆς γλώσσας αὐτῆς θὰ περὶ-χομε τὴν κατάλυσις τῆς παλαιᾶς δυναρχίας συγγραφέα - σκηνοθετῆ, ποῦ καὶ οἱ δύο τους θὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ ἕναν ἐνιαῖο Δημιουργό, στὸν ὁποῖο θὰ πέφτει τὸ θάρος τῆς διηλθῆς εὐθύνης, θεάματος καὶ δράσης.

Η ΣΚΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ὁ ἔναρθρος λόγος δὲν πρόκειται νὰ κηρυχτεῖ σὲ διαγμὸ, νὰ ἐξοστρακιστεῖ. Μόνον θὰ δοθεῖ στῆς λέξεις τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ θάρος ποῦ αὐτῆς ἔχουν μέσα στὸ ὄνειρο.

Ἀνάγκη όμως νά θροῦμε καινούργια μέσα γραφῆς γιά τή γλώσσα αὐτή, εἴτε μέ αὐτά πού χρησιμοποιοῦνται στή μουσική μεταγραφῆ, εἴτε μέ τή χρήση ἑνός νέου κώδικα.

Ὅσο γιά τὰ κοινά ἀντικείμενα, ἢ ἀκόμα και γιά τὸ ἀνθρώπινο σῶμα, πού σέ ἄλλα πρέπει νά προσοθεῖ ἀξιοπρέπεια συμβόλου, «σήματα», εἶναι φανερό ὅτι μποροῦν νά ἐμπνευστοῦμε ἀπὸ τοὺς ἱερογλυφικούς χαρακτήρες, ὅχι μόνο γιά νά καταγράψουμε αὐτά τὰ σύμβολα μέ τρόπο εὐκολοδιδάκτο, ἔτσι πού νά μποροῦμε νά τὰ ἀνασυνθέσουμε ὅποτε θελήσουμε, ἀλλὰ και γιά νά στησουμε πάνω στή σκηνὴ σύμβολα σαφῆ και κατανοητὰ μέ τὴν πρώτη ματὰ. Ἐπιπλέον, αὐτὴ ἡ γλώσσα - κώδικας κι' αὐτὴ ἡ μουσικὴ μεταγραφῆ θὰ εἶναι μέσο πλούσιο καταγραφῆς και τῶν φωνῶν.

Μιὰ και γι' αὐτὴ τὴ γλώσσα θὰ εἶναι ἀναγκαῖα ἡ εἰδικὴ χρησιμοποίηση τονικῶν ἀποχρώσεων, οἱ τονικὲς αὐτὲς ἀποχρώσεις θὰ συνιστοῦν ἕνα εἶδος ἀρμονικῆς ἰσορροπίας, μιὰ δευτερεύουσα παραμόρφωση τοῦ λόγου, πού ἡ ἀνασύνθεσὴ τῆς θὰ εἶναι πραγματοποιηθῆ ὅποτε τὸ θελήσουμε.

Τὸ ἴδιο και οἱ χλιεὲς ἀλλαγὲς στήν ἔκφραση τῆς μίσσας τοῦ ἰθιοποῦ, παγωμένες σέ φόρμα προσωπείου, μποροῦν νά ἀρχειοθετηθοῦν, νά καταγραφθοῦν σέ κατάλογο, ἔτσι πού νά εἶναι δυνατὸ νά συμμετέχουν ἄμεσα και συμβολικὰ σ' αὐτὴ τὴ συγκεκριμένη σκηνικὴ γλώσσα, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέρη φυσιογνωμικὴ τους χρησιμοποίηση. Ἀκόμη, αὐτὲς οἱ συμβολικὲς χειρονομίες, τὰ προσωπεία, οἱ στάσεις, αὐτὲς οἱ μεμονωμένες ἢ ὁμαδικὲς κινήσεις πού οἱ ἀναρτίθιτες σημασίες τους πίνουν ἕνα μεγάλο μέρος τῆς συγκεκριμένης θεατρικῆς γλώσσας, χειρονομίες ὑποβλητικὲς, στάσεις συγκινησιγόνες ἢ ἀυθαίρετες, ἄγριοι ρυθμοὶ και ἦχοι, θὰ διαδοσίζονται, θὰ πολλαπλασιάζονται ἀπὸ τίς, ἄς πούμε, ἀντανακλάσεις χειρονομιῶν και στάσεων πού θὰ σχηματίζει ὁ σωρὸς ὄλων αὐτῶν τῶν ὑποσυνειδητῶν χειρονομιῶν, ὄλων τῶν ἀνολοκλήρωτων στάσεων, ὄλες τῆς παραδρομῆς τοῦ μυαλοῦ και τῆς γλώσσας, ὅπου ἐφανερωίνεται αὐτὸ πού θὰ μπορούσαμε νά ὀνομάσουμε ἀδυναμίες τοῦ λόγου, και πού μέσα τους βρίσκεται ὁλόκληρος ἔκφρασιτικός πλοῦτος, και πού θέβαια δὲν θὰ παραλείψουμε νά χρησιμοποιήσουμε ἀν χρειαστεῖ. Ἐξω ἀπ' ἄλλα αὐτά, ὑπάρχει ἀκόμα και μιὰ συγκεκριμένη ἰδέα μουσικῆς, ὅπου οἱ ἦχοι παρουσιάζονται σὰν ἡρώματα, ὅπου οἱ ἀρμονίες συνταριάζονται δύο - δύο και χάνονται μέσα στῆς συγκεκριμένες παρεμβολῆς τῶν λέξεων.

Ἀπὸ τὸ ἕνα ἐκφρασιτικὸ μέσο στὸ ἄλλο, δημιουργοῦνται ἀλληλουχίες και ἀλληλοδιδόχα ἐπίπεδα. Ἀκόμη και τὸ φῶς μπορεί νά ἔχει ἕνα συγκεκριμένο νοητικὸ περιεχόμενο.

ΤΑ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Θὰ ἀντιμετωπιστοῦν σὰν ἀντικείμενα, και σὰν μέρος τῆς σκηνογραφίας. Ἀκόμη, ἡ ἀνάγκη τῆς ἄμεσης και θεθετῆς ἐπίδρασης πάνω στήν εὐαισθησία διαμέσου τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων, ἀπαιτεῖ, ἀπὸ τὴν ἄποψη τοῦ ἤχου, ἀναζήτηση, πᾶσιμὸ μέσο σέ ποιότητες και δονήσεις ἀπόλυτα νέων ἤχων, πού τὰ σύγχρονά μας μουσικά ὄργανα δὲν διαθέτουν, και γι' αὐτὸ δημιουργεῖται ἀνάγκη προσφυγῆς σέ παλιὰ και χρησιμοποιημένα ὄργανα, ἢ ἐπινοήσης καινούργιων ὀργάνων.

Χρειάζεται ἀκόμη, ἔξω ἀπὸ τὴ μουσικὴ, νά ψάξουμε γιά ὄργανα και συσκευὲς πού, βασισμένα σέ εἰδικὸς συνδυασμοὺς καινούργιων μεταλλικῶν κραμάτων, νά κουντίζονται σέ νέες διαστάσεις, γιά νά ἀποσπᾶσουμε καινούργιους ἤχους και θορύβους ἀφόρητα διαφορετικούς.

ΦΩΣ, ΦΩΤΙΣΜΟΙ

Οἱ φωτιστικὲς συσκευὲς πού χρησιμοποιοῦνται σήμερα στὰ θέατρα εἶναι λευκῆς. Ἡ εἰδικὴ ἐπενέργεια τοῦ φωτός πάνω στὸ μυαλό, και οἱ ἐπιδράσεις πού γενικὰ ἐξασκοῦν οἱ κραδασμοὶ τοῦ φωτός, ἀνάγκη νά ἐρευνηθοῦν πάλι, ἀνάγκη νά ψάξουμε γιά καινούργιους τρόπους ἀπιδείματος τῶν φωτιστικῶν κυμάτων, ἢ μέ στρωτὲς ἐπιφάνειες ἢ σὰν ἐκτόξευση πύρινων θελῶν. Ἡ χρωματικὴ κλίμακα τῶν συσκευῶν μας πρέπει νά ἀναθεωρηθεῖ ριζικά. Πὰ νά ἔχουμε τῆς εἰδικῆς ἐκείνης ποιότητες μουσικῶν τόνων, ὁ φωτισμὸς πρέπει νά ἀποκτήσει ἕνα ἕνα στοιχεῖο λεπτότητας, δηλαδὴ νά γίνει πηλὸς, φτενός, και θαλός, προκειμένου νά δημιουργήσουμε τὴν αἰσθητὴ τοῦ ζεστοῦ, τοῦ κρύου, τὴν ὀργή, τὸ φόβο, κλπ.

ΤΟ ΚΟΣΤΟΥΜΙ

Σκεπτικὰ μέ τὰ κοστοῦμα, πρέπει ν' ἀποφύγουμε, ὅσο γίνεται, τὸ σύγχρονο ρούχο, χωρὶς θέβαια αὐτὸ νά σημάττει πῶς θὰ ὑπάρχει ἀνθυματολογικὴ ὁμοιομορφία γιά ἄλλα τὰ ἔργα. Καὶ θ' ἀποφύγουμε τὸ σύγχρονο ρούχο ὅχι ἀπὸ φειχιστικὴ ροπή ἢ στέφρο σεβάσμιου πρὸς τὸ παρελθόν, ἀλλὰ ἐπειδὴ εἶναι ἀπόλυτα φανερό ὅτι ὀργανισμὸς κοστοῦμα πού τὰ φοροῦσαν πρὶν χιλιετηρίδες μέ προσορισμὸ ἰατροεργικῶ, παρῶν ὑπῆρξαν και χρησιμοποιήθηκαν σέ μιὰ δεκαετηεὶα ἑποικῆ, διατηροῦν ἕνα κάλλος και μιὰ ἀποκαλυπτικὴ ἐμφά-

νιση άκριβώς έπειδή είναι θεμένα με τις παραδόσεις που τά γεν-
νησαν.

Η ΣΚΗΝΗ, Η ΑΙΘΟΥΣΑ

Σκηνή και αίθουσα τις καταργούμε, και τις αντικαθιστούμε με
έναν ενιαίο χώρο χωρίς χωρίσματα και κάγκελα, που θ' αποβεί
το θέατρο της δράσης. Θά αποκατασταθεί κτευθείαν επικοινωνία
άνθρωπα στο θεατή και στο θέαμα, άνθρωπα στον ήθοιοιό και στον
θεατή, και τούτο χάρη στο ότι ο θεατής, τοποθετημένος στο κέντρο
της δράσης, περιυλίνεται και εμπνέζεται δι' αυτήν. Τούτο τὸ πε-
ριύλγυμα και ὁ εμπνεασμός χρωστείται, κατά ένα μέρος, στη δια-
μόρφωση της σάλλας.

Εγκαταλείποντας λοιπόν τις σημερινές θεατρικές σάλλας, θά
πάρουμε ένα οποιοδήποτε υπόστεγο ἢ οπτασίηκη, που θά τὸ μετα-
τρέψουμε σύμφωνα με τὸς ἀρχιτεκτονικούς τρόπους μερικών ἐκ-
κλησιῶν ἢ ἱερῶν, καθώς και μερικών ναῶν τοῦ "Ανω Θιβέτ.

Στὸ ἐσωτερικό αὐτοῦ τοῦ χώρου θά επικρατοῦν εἰδικές ἀνα-
λογίες ὑψους, και βάθους. Ἡ αίθουσα θά περιλαμβάνεται ἀπὸ τέ-
σσερες τοίχους, χωρίς κανένα διακοσμητικό στοιχείο, και τὸ Κοινό
θά κάθεται στη μέση της αίθουσας σὲ κλητή καθίσματα, περιστρεφ-
μένα, που θά τὸς επιτρέπουν νά παρακολουθεῖ τὸ θέαμα που θά
ξενυλίνεται ὀλόγυρά του. Ἡ ἀπουσία σκηνης, με τὸ ὅς τὰ σήμερα
νόημα της λέξης, θά επιτρέψει στη δράση νά ἀπλώνεται μέχρι της
τέσσερες γωνίες της αίθουσας. Ἰδιαιτεροί χώροι στὰ τέσσερα κύρια
σημεία της αίθουσας θά προορίζονται ἀποκλειστικά γιὰ τὸς ἴθο-
ποιούς και γιὰ τὴ δράση. Οἱ σκηνές θά παλίνονται μπροστὰ σὲ
ἀβεστωμένους τοίχους, που ἔτσι θ' ἀποροφῶν τὸ φῶς. Κι' ἀκό-
μα, δίδρομοι, ἔξωστες θά περιτρέχουν ὀδικάληρη τὴν αίθουσα, σὲν
σὲ μερικούς πύνακες τῶν πρημητή. Οἱ ἔξωστες αὐτοὶ θά εἶναι ἑλλας
ένος χώρος δράσης γιὰ τὸς ἴθοποιούς. Ἡ δράση θά ξενυλίνεται
σὲ ὅλα τὰ ἐπιπέδα και πρὸς ὅλας τὴς διευθύνσεις της προοπτικῆς,
σὲ ὕψος και σὲ βάθος. Μιά κραυγή που θ' ἀκούγεται ἀπὸ μὴν ἄκρη,
θά μπορεί νά μεταδίνεται ἀπὸ στόμα σὲ στόμα με διαδοχικά δυνα-
μώματα ἢ τονικές ἀλλοιώσεις, ὡς τὴν ἄλλη ἄκρη. Ἡ δράση θ' ἀνα-
πτύξει τὸν κύκλο της, θ' ἀπλώσει τὴν τροχιά της ἀπὸ ἐπίπεδο σὲ
ἐπίπεδο, ἀπὸ σημεῖο σὲ σημεῖο, παροξυσμοὶ θά γεννιῶνται ξαφνικά
σὲ διάφορα σημεία, σὲν πυρκαγιές.

"Ετσι, τὸ θέαμα, σὲν ἀληθινῆ πρεσβείωση ἢ σὲν ἄμεση και
κατευθείαν ἐπίδραση της δράσης πάνω στον θεατή, δὲν θά εἶναι πιά
κούφιες λέξεις. Γιατὶ μ' αὐτὴ τὴ διάκωση της δράσης μέσα ὀ ἔναν

τερῆστο χώρο, ὀ φωτισμός μιας σκηνης, και οἱ γενικοί φωτισμοὶ
της παράστασης θά πέφτουν πάνω στο Κοινό ὄσο και πάνω στοῦς
ήθοποιούς· και σὴς διάφορες ταυτόχρονης δράσεις ἢ σὴς διάφορες
φάσεις της ἴδιας σκηνης, σὴν ὄσο οἱ ἴρωες, γαντζωμένοι ἀνα-
μεταξύ τὸς σὲν μέλοι, θά ὑφίστανται τὴς ἐφόδους τῶν καταστά-
σεων και τὴς ἐρηκτικές μεταπτώσεις τῶν στοιχείων, θά ἀντιστοι-
χοῦν τὰ φυσικά στοιχεία φωτισμοῦ, κεραυνῶν ἢ ἀνέμου, τῶν ὀ-
ποιῶν τὸν ἀντικτυπο θά ὑφίσταται και ὀ θεατής.

Πάντως, θά διατηρηθεῖ ἔνας κεντρικός χώρος, που, χωρίς νά
χρησιμοποιεῖται σὲν αὐτὸ που σήμερα καλοῦμε σκηνή, θά ἐπι-
τρέψει στον κύριο ὄγκο της δράσης νά συγκεντρώνεται και νά κορυ-
φώνεται, ὄσοτε τούτο εἶναι ἀπαραίτητο.

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ - ΠΡΟΣΩΠΕΙΑ - ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ

Ἄνδρεια, ὑπερφυσικά προσώπεια, ἀντικείμενα με παρῆε-
νες ἀναλογίες, θά παρουσιάζονται ἴσότητα με τὸν ὄλογο, θά ἐπι-
σχοῦν τὴ συλλεξημένη πλευρῆ της κάθε εικόνας και της κάθε
ἐκφρασης, ἔνω παράλληλα ὄλα ἔκείνα τὰ πράγματα που συγῆως
ἀπαιτοῦν μιά στερεῶτη ἀπεικόνιση θά ἀπαλείφονται, ἢ θά τὰ με-
ταμφέζουμε.

Η ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ

Σκηνογραφία δὲν θά ὑπάρχει. Ὀ ἀντικατασταθεῖ ἀπὸ πρόσωπα
ἱερογλυφικά, ἐνδύματα τελετουργικά, ἀνδρεια τρία μέτρα ψηλά
που θά παρασταίνουν τὰ γένηα τοῦ βασιλιά ἄηρ στη σκηνή της
ἄελλας, μουσικά ὄργανα σὲ ἀνόστημα ἀνθρώπου, ἀντικείμενα με
ἀγνωστο σχήμα και προορισμό.

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ, ΤΑ ΑΜΕΣΩΣ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΑ

Μά, θά ἀκουστεῖ ἢ ἀντίληψη, θέατρο τόσο ἀποκαλλημένο ἀπὸ
τὴ κοινή, ἀπὸ τὰ γεγονότα, ἀπὸ τὰ ἄμεσα ἐνδιαφέροντα;... ἀπὸ τὸ
πυρὸν και τὴν επικαιρότητα, ναί, σύμφωνα. "Ὅμως, ὄσο γιὰ νά σκο-
πέψουμε ἀν ὄλα τούτα ἔχουν «βαθεῖά νοήματα», αὐτὸ ἄς τὸ ἀναλύ-
θουν ὄσοι τὸς κάνει κέφι. Στὸ ἔργο «Ζόδρος», ἢ ἱστορία τοῦ Ραβί
Μυρῶν που κάλυται σὲν φωτὰ εἶναι τόσο ἐπικαιρὴ ὄσο και ἢ φω-
τὰ ἢ ὄσο.

Δέν θά παίξουμε ἔργο μέ γραφτό κείμενο, ἀλλά θά κάνουμε ἀπονευρές ἀνευθελάς σκηνοθεσίας πάνω σέ γεγονότα, θέματα, ἢ γλωσσά ἔργα. Ἡ ἴδια ἡ φύση καί ἡ διάταξη τῆς αἰθουσας ὑποβάλλουν αὐτή τή μέθοδο, καί δέν ὑπάρχει θέμα, ὅσο ἀτέραντο καί νά-ναι, πού νά μᾶς εἶναι ἀπαγορευμένο.

ΤΟ ΘΕΑΜΑ

“Οραμά μας εἶναι ἡ ἀναγέννηση ἐνός ἀέραςου, ἀσκληρω- μένου θεάματος. Τò πρόβλημα εἶναι πῶς νά δόσουμε φωνή σὸν κῶρο, πῶς νά τὸν θρέψουμε καί νά τὸν ἐπιπλώσουμε: σάν τούς δυ- ναμίτες πού βάζουμε σ’ ἔνα θράξο συμμαγῆ καί κάνουν ξαφνικά νά ξεπηδούν θερμότηδες καί πέτρινες ἀνθοδέδες.

Ο ΗΘΟΠΟΙΟΣ

Ο ἠθοποιός εἶναι καί στοιχείο πρωταρχικῆς σηματοσίας, μιά καί ἡ ἐπιτυχία τοῦ θεάματος βασίζεται στήν ἀποτελεσματικότητα τῆς δουλειᾶς του, ἀλλά, ταυτόχρονα, εἶναι καί στοιχείο παθητικῶ καί οὐδέτερο, μιά καί κάθε ἀτομική πρωτοβουλία τοῦ εἶναι αὐστηρᾶ ἀπαγορευμένη. Εἶναι ἔνα θέμα αὐτὸ ὅπου δέν ἰσχύει κανένας ξε- κάθαρς κανόνας: ἀνάμεσα σὸν ἠθοποιὸ ἀπ’ τὸν ὁποῖο ζητήμα μόνο τὴν ποιότητα ἐνός λυγροῦ, καί σὸν ἠθοποιὸ πού πρέπει ν’ ἀπα- ντεῖ μιά ἀλόκληρη δημηγορία χρησιμοποιώντας ὅλες του τῆς ἱκα- νότητες πειστικότητας, ὑπάρχει ἀλόκληρο τὸ περιθώριο πού χωρίζει ἔναν ἀνθρώπο ἀπὸ ἔνα ἔργαλειο.

Η ΗΘΟΠΟΙ·1·Α

Τὸ θέαμα θά εἶναι μετρημένο ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος, σάν κώδικας, ἢ σάν μιά γλώσσα. Ἔτσι, δέν θά ἔχουμε κινήσεις περι- τές, κάθε κίνηση θά ὑπακοῦει σ’ ἔναν ρυθμῶ, καί κάθε προσώπου, μιά καί θά εἶναι τυποποιημένο, χειρονομιές του, φυσιογνωμία του καί κοστούμι του θά ἐμφανίζονται σάν ἰσορριμίες ἀκτίδες φωτός.

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Στὴν ἀκατέργαστη ὀπτική ἐξωτερίκευση τοῦ ὑπαρκτοῦ, τὸ θέα- τρο, μὲ τὴν ἐπικουρία τῆς ποίησης, ἀντιπαρθέτως εἰκόνες τοῦ μὴ ὑπαρκτοῦ. Μιά φορά, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς δόσης, δέ μπορούμε νά συγκρίνουμε μιά κινηματογραφικὴ εἰκόνα πού, ὅσο ποιητικὴ καί ἀν

εἶναι, πάντα περιορίζεται ἀπὸ τὸ φάσμα, μὲ μιά θεατρικὴ εἰκόνα, πού ὑπακούει σὲ ὅλες τῆς ἀπαιτήσεις τῆς Ζωῆς.

Η ΣΚΗΝΟΠΟΙΗΤΑ

Χωρὶς ἔνα στοιχείο σκληρότητας στὴ βάση κάθε θεάματος, τὸ θέατρο δέν εἶναι βίωμα. Μὲ τὸν ἐκφυλισμὸ πού κυριαρχεῖ σήμε- ρα, μόνο διαμέσου τῶν αἰσθητηρίων καί τῶν αἰσθήσεων θά μπορέ- σουμε νά ἐπαναφέρουμε τὴ μεταφυσικὴ σὸ πνεῦμα μας.

ΤΟ ΚΟΙΝΟ

Βασικά, πρέπει πρώτα νά ἔρθει στὴ ζωή, καί νά διατηρηθεῖ, αὐτὸ τὸ θέατρο πού σχεδιάζουμε.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Θ’ ἀνεβάσουμε, χωρὶς νά ὑπολογίσουμε τὸ κείμενο:

- 1—Ἐνα διασκευασμένο ἔργο τῆς ἐποχῆς τοῦ Σαίηξπηρ, ὅ,τι ἀκρι- βῶς χρειάζεται γιὰ τὰ ταραγμένα πνεύματα τῆς ἐποχῆς μας. Ἐἴτε ἔνα ἀπὸ τὰ ἀποκρυφα ἔργα τοῦ Σαίηξπηρ, ὅπως ὁ Arden of Feversham, ἢ ἔνα ἀλόρελα ἀλλοιώτικο ἔργο τῆς ἐποχῆς.
- 2—Ἐνα ἔργο ἀκρατῆς ποιητικῆς ἐλευθερίας τοῦ Λεὼν - Πιὼλ φάργκ.
- 3—Ἐνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ Zola, τὴν ἱστορία τοῦ Ραβὶ Συμεόν, πού περιλαμβάνει τὴν ἀνανταχοῦ παρούσα γία καί ἔχει τὴν δύ- ναμη τῆς πυρκαγιάς.
- 4—Τὴν ἱστορία τοῦ κυανοπύγωνα, ἀνασκευασμένη σύμφωνα μὲ τὰ ἱστορικὰ ἀρχεῖα καί μὲ μιά καινούργια ἀντίληψη γιὰ τὸν ἐρωτισμὸ καί τὴ σκληρότητα.
- 5—Τὴν πτώση τῆς Ἱερουσαλήμ, μὲ βάση τὴ Βιβλίο καί τὴν ἱστο- ρία: μὲ τὸ αἰμάτινο κόκκινο χρῶμα πού τὴ διαπερνάει, κι’ αὐτὸ τὸ αἰσθητὰ ἐγκατάλειψης καί πανικοῦ τῶν ἀνθρώπων, πού εἶ- ναι ὄρατὸ ἀκόμη καί μέσα σὸ φῶς· κι’ ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, τῆς μεταφυσικῆς φιλονεικῆς καί διαφονῆς τῶν προφητῶν, μὲ τὸν τρομαχτικὸ πνευματικὸ σάλο πού προκαλοῦν, καί πού οἱ ἀνηπίσεις τους φαίνονται καθαρὰ πάνω σὸν βασιλέα, σὸ Νεά, σὸ Νεά, καί σὸ Νεονότα.
- 6—Μιά ἀπὸ τῆς ἱστορίας τοῦ μαρκισοῦ ντὲ Σάντ, ὅπου ὁ ἐρωτι- σμὸς, τοποθετημένος ἀλλοιωτικά, θά μεταμορφοῦν γιὰ νά δη- μιουργήσει μιά βίαιη ἐξωτερίκευση τῆς σκληρότητας καί νά

Εξομνηστική υποβολή, όπου το πνεύμα επηρεάζεται από μια κατευθυνόμενη πείρα πάνω στις αισθήσεις.

Ενώ στο σημερινό κατακαθιγμένο, χωνευτικό θέατρο, τα ψευδο-επιτεύγματα, παραδομένα στην άτομική άναρχία του κάθε θεατή, το θέατρο της Σκληρότητας έχει τον σκοπό να αποκαταστήσει πάνω στα παιδιά μέσα της μαγείας, τα μέσα που άντεξαν στη δοκιμασία του χρόνου, για να επαναφέρει την εύαισθησία.

Αυτά τα μέσα, που συνίστανται από έντονα χρώματα, έντονα φώτα και ήχους, που χρησιμοποιούν τη δόνηση, τον βίαιο κραδασμό, την επανάληψη, είτε ενός μουσικού ρυθμού είτε μιας φράσης, το φως σε ειδικές αποχρώσεις του είτε γενικά, θα φτιάσουν σε τέλεια αποκληρωμένο αποτέλεσμα μόνο με τη χρήση της π α ρ α φ ω σ ης, του διάφωτου τόνου.

Της παραφωνίας αυτές όμως, αντί να τις περιορίσουμε σε μια σφαίρα μόνο, θα τις κατευθύνουμε να μεταπηδήσουν από τη μια σφαίρα μόνο, θα τις κατευθύνουμε να μεταπηδήσουν από τη μια σ' έναν φωτισμό, από μια χειρονομία σε μια επίμεση τονικότητα ήχου κλπ.

Με τέτοια σύνθεση και δομή, το θέαμα θα απλωθεί, καταργώντας τη σκηνή, μέσα σε ολόκληρη την αίθουσα του θεάτρου, από το πάτωμα θ' ανεβεί ψηλά στους τοίχους και στους εξώστες, θα περικαλύψει τον θεατή και θα τον κατακλύξει με νόμιμο λουτρό φωτός, εικόνων, κινήσεων και θορύβων. Η σκηνογραφία θ' αποτελέσει από τους ίδιους τους ήθοιους, διαπλατυμένους σε διαστάσεις γιγαντιαίων άνδρικών ειδών, και από τοπία που θα οχηματίζονται από κινούμενα φώτα και θα παίζουν πάνω στα άντικείμενα και στα προσώπια σε δίδυμη ένταλαση.

Και όπως δεν θα υπάρχει τίποτε κενό μέσα στο χώρο, γιατί θα είναι γεμισμένος, έτσι δεν θα υπάρχει άνθρωπος είτε κενός χώρος και στο μυαλό και την ευαισθησία του θεατή. Δηλαδή, μεταξύ ζωής και θεάτρου δεν θα υπάρχει παρά καμιά διαχωριστική γραμμή, αλλά συνεχής. Όποιος έχει παρακολούθησει γύρισμα σκηνής οποιου φάσματος κατάλαβε τι έννοια.

Τα ένα θεατρικά θέαμα, θέλουμε να έχουμε στη διάθεσή μας τα άλλα ένα μέσα σε φωτισμό, έκτακτα έξοδα, κομπάρσους, κάθε είδους ένοχο και πηγάς, που καθημερινά χαρμαζώνονται από συγκροτήματα και θιάσους που σπαταλούν όλα αυτά τα πλούτη χωρίς αποτέλεσμα.

Το πρώτο έργο που θα παρουσιάσει το θέατρο της Σκληρότητας θα λέγεται:

Η άμηση έκφραση και εικόνα ήταν πάντα άγαπητή στο κάθε λαϊκό κοινό. Όλα τα άθροισμένα λόγια, η άλλη λεκτική έκφραση θα εισάγονται σε όλα τα ξεκάθαρα μέρη της δράσης, σε όλα τα κομμάτια όπου η ζωή ξεκομμάτιαται και το συνειδητό παρεμβαίνει. Όμως, πλάι σ' αυτό το λογικό συνειδητό, οι λέξεις θα μεταλλάσσονται σε νόημα μαγικό, θα αποχτούν γεύση χορημίου, χάρη στο σχήμα τους πλάι, χάρη στην άκτινοβολία της μορφής τους, όχι μόνο εξαιτίας της έννοιας που αντιπροσωπεύουν.

Γιατί αυτές οι έρρηθιστικές εμφανίσεις τεράτων, αυτή η κραιπάλη ηρώων και θεών, αυτές οι πλαστικές έκδηλώσεις δυναμίσεων, οι έκρηκτικές παρεμβολές ποιητικής και χιούμορ, κανονισμένες έτσι που να διοργανώνονται και να κοινοποιούνται τα φαινόμενα, σύμφωνα με τις άναρχικές βάσεις κάθε γλώσσας ποιητικής, όλα αυτά τα στοιχεία δεν θα επενεργούν μαγικά παρά μόνο μέσα σε ένα κλίμα

αποδομική υποβολή

Ενώ στο σημερινό κατακαθιγμένο, χωνευτικό θέατρο, τα ψευδο-επιτεύγματα, παραδομένα στην άτομική άναρχία του κάθε θεατή, το θέατρο της Σκληρότητας έχει τον σκοπό να αποκαταστήσει πάνω στα παιδιά μέσα της μαγείας, τα μέσα που άντεξαν στη δοκιμασία του χρόνου, για να επαναφέρει την εύαισθησία.

Αυτά τα μέσα, που συνίστανται από έντονα χρώματα, έντονα φώτα και ήχους, που χρησιμοποιούν τη δόνηση, τον βίαιο κραδασμό, την επανάληψη, είτε ενός μουσικού ρυθμού είτε μιας φράσης, το φως σε ειδικές αποχρώσεις του είτε γενικά, θα φτιάσουν σε τέλεια αποκληρωμένο αποτέλεσμα μόνο με τη χρήση της π α ρ α φ ω σ ης, του διάφωτου τόνου.

Της παραφωνίας αυτές όμως, αντί να τις περιορίσουμε σε μια σφαίρα μόνο, θα τις κατευθύνουμε να μεταπηδήσουν από τη μια σφαίρα μόνο, θα τις κατευθύνουμε να μεταπηδήσουν από τη μια σ' έναν φωτισμό, από μια χειρονομία σε μια επίμεση τονικότητα ήχου κλπ.

Με τέτοια σύνθεση και δομή, το θέαμα θα απλωθεί, καταργώντας τη σκηνή, μέσα σε ολόκληρη την αίθουσα του θεάτρου, από το πάτωμα θ' ανεβεί ψηλά στους τοίχους και στους εξώστες, θα περικαλύψει τον θεατή και θα τον κατακλύξει με νόμιμο λουτρό φωτός, εικόνων, κινήσεων και θορύβων. Η σκηνογραφία θ' αποτελέσει από τους ίδιους τους ήθοιους, διαπλατυμένους σε διαστάσεις γιγαντιαίων άνδρικών ειδών, και από τοπία που θα οχηματίζονται από κινούμενα φώτα και θα παίζουν πάνω στα άντικείμενα και στα προσώπια σε δίδυμη ένταλαση.

Και όπως δεν θα υπάρχει τίποτε κενό μέσα στο χώρο, γιατί θα είναι γεμισμένος, έτσι δεν θα υπάρχει άνθρωπος είτε κενός χώρος και στο μυαλό και την ευαισθησία του θεατή. Δηλαδή, μεταξύ ζωής και θεάτρου δεν θα υπάρχει παρά καμιά διαχωριστική γραμμή, αλλά συνεχής. Όποιος έχει παρακολούθησει γύρισμα σκηνής οποιου φάσματος κατάλαβε τι έννοια.

Τα ένα θεατρικά θέαμα, θέλουμε να έχουμε στη διάθεσή μας τα άλλα ένα μέσα σε φωτισμό, έκτακτα έξοδα, κομπάρσους, κάθε είδους ένοχο και πηγάς, που καθημερινά χαρμαζώνονται από συγκροτήματα και θιάσους που σπαταλούν όλα αυτά τα πλούτη χωρίς αποτέλεσμα.

Το πρώτο έργο που θα παρουσιάσει το θέατρο της Σκληρότητας θα λέγεται:

Η άμηση έκφραση και εικόνα ήταν πάντα άγαπητή στο κάθε λαϊκό κοινό. Όλα τα άθροισμένα λόγια, η άλλη λεκτική έκφραση θα εισάγονται σε όλα τα ξεκάθαρα μέρη της δράσης, σε όλα τα κομμάτια όπου η ζωή ξεκομμάτιαται και το συνειδητό παρεμβαίνει. Όμως, πλάι σ' αυτό το λογικό συνειδητό, οι λέξεις θα μεταλλάσσονται σε νόημα μαγικό, θα αποχτούν γεύση χορημίου, χάρη στο σχήμα τους πλάι, χάρη στην άκτινοβολία της μορφής τους, όχι μόνο εξαιτίας της έννοιας που αντιπροσωπεύουν.

Γιατί αυτές οι έρρηθιστικές εμφανίσεις τεράτων, αυτή η κραιπάλη ηρώων και θεών, αυτές οι πλαστικές έκδηλώσεις δυναμίσεων, οι έκρηκτικές παρεμβολές ποιητικής και χιούμορ, κανονισμένες έτσι που να διοργανώνονται και να κοινοποιούνται τα φαινόμενα, σύμφωνα με τις άναρχικές βάσεις κάθε γλώσσας ποιητικής, όλα αυτά τα στοιχεία δεν θα επενεργούν μαγικά παρά μόνο μέσα σε ένα κλίμα

Η άμηση έκφραση και εικόνα ήταν πάντα άγαπητή στο κάθε λαϊκό κοινό. Όλα τα άθροισμένα λόγια, η άλλη λεκτική έκφραση θα εισάγονται σε όλα τα ξεκάθαρα μέρη της δράσης, σε όλα τα κομμάτια όπου η ζωή ξεκομμάτιαται και το συνειδητό παρεμβαίνει. Όμως, πλάι σ' αυτό το λογικό συνειδητό, οι λέξεις θα μεταλλάσσονται σε νόημα μαγικό, θα αποχτούν γεύση χορημίου, χάρη στο σχήμα τους πλάι, χάρη στην άκτινοβολία της μορφής τους, όχι μόνο εξαιτίας της έννοιας που αντιπροσωπεύουν.

Γιατί αυτές οι έρρηθιστικές εμφανίσεις τεράτων, αυτή η κραιπάλη ηρώων και θεών, αυτές οι πλαστικές έκδηλώσεις δυναμίσεων, οι έκρηκτικές παρεμβολές ποιητικής και χιούμορ, κανονισμένες έτσι που να διοργανώνονται και να κοινοποιούνται τα φαινόμενα, σύμφωνα με τις άναρχικές βάσεις κάθε γλώσσας ποιητικής, όλα αυτά τα στοιχεία δεν θα επενεργούν μαγικά παρά μόνο μέσα σε ένα κλίμα

Η άμηση έκφραση και εικόνα ήταν πάντα άγαπητή στο κάθε λαϊκό κοινό. Όλα τα άθροισμένα λόγια, η άλλη λεκτική έκφραση θα εισάγονται σε όλα τα ξεκάθαρα μέρη της δράσης, σε όλα τα κομμάτια όπου η ζωή ξεκομμάτιαται και το συνειδητό παρεμβαίνει. Όμως, πλάι σ' αυτό το λογικό συνειδητό, οι λέξεις θα μεταλλάσσονται σε νόημα μαγικό, θα αποχτούν γεύση χορημίου, χάρη στο σχήμα τους πλάι, χάρη στην άκτινοβολία της μορφής τους, όχι μόνο εξαιτίας της έννοιας που αντιπροσωπεύουν.

Γιατί αυτές οι έρρηθιστικές εμφανίσεις τεράτων, αυτή η κραιπάλη ηρώων και θεών, αυτές οι πλαστικές έκδηλώσεις δυναμίσεων, οι έκρηκτικές παρεμβολές ποιητικής και χιούμορ, κανονισμένες έτσι που να διοργανώνονται και να κοινοποιούνται τα φαινόμενα, σύμφωνα με τις άναρχικές βάσεις κάθε γλώσσας ποιητικής, όλα αυτά τα στοιχεία δεν θα επενεργούν μαγικά παρά μόνο μέσα σε ένα κλίμα

Η ΚΑΤΑΧΤΗΣΗ ΤΟΥ ΜΕΣΙΚΟΥ

Θα δώσει στη σκηνη γεγονότα, όχι ανθρώπους. Οι άνθρωποι θέρβουν κι αυτοί με τη σειρά τους, με την ψυχολογία τους και τὰ πάθη τους, ἄλλα θὰ ὑπολογιστοῦν μόνο σὰν παράγωγο ὀρομένων συνήψεων και θὰ κοιταχτοῦν κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν γεγονότων και τοῦ ιστορικοῦ περιωρημένου ὅπου ἔχουν διαδραματισεῖ τὸ ρόλο τους.

Τὸ θέμα αὐτὸ διαλέχτηκε :

1. Για τὴν ἀμεσοτήτᾳ του και γιὰ ὅλα τὰ περιθώρια νύψων που ἐπιτρέπεται πάνω σὲ θέματα ζωπικοῦ ἐνδιαφέροντος γιὰ τὴν Εὐρώπη και γιὰ τὸν κόσμο ἀκόκληρο.

Ἀπὸ ιστορικὴ πλευρᾳ, ἡ «Κατάχτηση τοῦ Μεξικοῦ» θέτει τὸ ἐρώτημα τοῦ ἀποικιομοῦ. Ἐπαναζώντανεῖ με τρόπο κτηνώδη και ἀνελέητο τὴν πάντα παρούσα μωρία τῆς Εὐρώπης. Συμβάλλει στὸ ξεφοδωκωμα τῆς πεφουσιωμένης ἰδέας που πάντα εἶχε ἡ Εὐρώπη γιὰ τὴν ὑπεροχή τῆς. Φέρνει τὸν χριστιανισμό ἀντιμέτωπο με θρησκείες πουλὸ παλιότερες. Διορθώνει τῆς λαθεμένες ἀντιλήψεις τῆς Δύσης γιὰ τὸν παγανισμό και γιὰ ὀρομένες φυσιοκρατικὲς θρησκείες, και ὑπογραμμίζει βίαα τὴν αἰγλή και τὴν πάντα ἐπίκαιρη ποιήση τῶν ἀρχαίων μεταφυσικῶν πηγῶν, ὅπου ἐβήλασαν οἱ θρησκείες αὐτές.

2. Ἐπαναζώνοντας τὸ καιρὸ θέμα τοῦ ἀποικιομοῦ, και ἀναθεωρώντας τὸ δικαίωμα που ἔχει, ἡ νομίζει πὼς ἔχει, κάθε Ἕλληρος νὰ ὑποδουλώνει μιὰν ἄλλη, τὸ θέμα τοῦτο θέτει σὲ ἀμφισβήτηση τὴν πραγματικὴ ὑπεροχὴ ὀρομένων φυλῶν πάνω σὲ ἄλλες, και δειχνει τὴν ἐσώτερη συγγενικὴ σχέση που συνδέει τὸ πνεῦμα μιᾶς φυλῆς με δεδομένες μορφές ποιήτημοῦ. Ἀντιπαρθέτει τὴν τυραννικὴ ἀναρχία τῶν ἐποικιστῶν ἀπέναντι στὴν βαθεῖα ἠθικὴ ἀρμονία ἐκείνων που ἀκόμη δὲν ἔχουν καταστρεῖ ἄποικοι.

Ἀκόμη, σὲ ἀντίθεση με τὴν διαταραγμένη εὐρωπαϊκὴ μοναρχία τῆς ἐποχής, τὴ βασιζόμενη στὸς ἐπαχθέστερους, ἀπεχθέστερους και πὼ δόικους ὑλικὸς κανόνες, φωτίζει τὴν ὀργανικὴ ἰεραρχία τῆς μοναρχίας τῶν Ἀζτέκων, που εἶναι κτιομένη πάνω σὲ ἀδιαφειδολογικούς πνευματικούς κανόνες και ἀρχές.

Ἀπὸ κοινωνικὴ ἄποψη, ἀπεικονίζει τὴν εἰρήνη που βασιλευσε σὲ μιὰ κοινωνία που ἤξερε νὰ θρέψει ὅλα τῆς τὰ μέλη, και ὅπου ἡ ἐπανόσταση εἶχε γίνε και ἀκοκληρωθεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχὴ - ἀρχὴ τῆς.

Ἀρ' αὐτὴ τὴ σύγκρουση τῆς ἠθικῆς ἀταξίας και τῆς Καθολικῆς Μοναρχίας πρὸς τὴν παγανιστικὴ τάξη, τὸ θέμα μπορεί νὰ κινητοποιήσε μιὰ σειρά ἀπὸ πρωτάκουτες ἐκρήξεις συνήψεων και εἰκόων, διασταρημένων ἐδῶ κι' ἐκεῖ με ὑπὸ διάλογο, και ἀνθρώπους που μάχονται ἀνήμερά τους με δῆλα στὰ χέρια τους και που κοι-

βαλοῦν μέσα τους σὰν στήγματα τῆς πλέον ἀντιθετες ἰδέες.

Ἀπὸ πρῶτα τονιστεῖ ἐπαρκῶς τὸ ἠθικὸ ἔθρος και ἡ σημασία τῆς ἐπικαρτότητας ἐνὸς παρῶμοιου θέματος, θὰ προβάλλουμε, σὰν ἐπικουρία, και τὸν παρῶγοντα «θέμα» — θὰ προβάλλουμε και τὸ θεματικό μέρος τῶν συγκρούσεων που θὰ στήσουμε πάνω στὴ Σκηνη.

Πρῶτα - πρῶτα, ἔχουμε τοὺς ἐσωτερικούς ἀγῶνες τοῦ Μοντεζούμα, τὸν δικαιομένο βασιλᾳ που ἡ Ἱστορία δὲν μπόρεσε νὰ μᾶς διαφωτίσει γιὰ τὰ κίνητρά του. Οἱ ἀγῶνες του και ἡ συμβολικὴ του συζήτηση με τοὺς ὀρτικούς μύθους τῆς ἀστορολογίας θὰ δεχτοῦν με τρόπο ἀπεικονιστικό, ἀντικειμενικό. Μετά, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Μοντεζούμα, ὑπάρχει τὸ πλῆθος, τὰ διάφορα κοινωνικά στρώματα, ἡ ἐπανόσταση τοῦ λαοῦ κόντρα στὸ περωμένο, που τὸ ἀντιπροσωπεῖ οἱ Μοντεζούμα, οἱ ἰαχές τῶν μὴ ποτευδόντων, οἱ στρωοδικτες τῶν φιλοσόφων και τῶν παπῶων, ἡ προδοσία τῶν ἐμπῶων και τῶν ἄστων, οἱ διηλοπροσωπείες και οἱ ἀκολασίες τῶν γυναικῶν.

Τὸ πνεῦμα τῶν ὄχλων, ἡ ἀνάστα τῶν γεγονότων, θὰ γίνουν ἀπτὰ κήματα που θὰ περτυλίζον τὸ θέμα, τονίζοντας ἐδῶ κι' ἐκεῖ ὀρομένα δυνατὰ σημεῖα, και πάνω στὰ κήματα αὐτὰ ἡ ἀδύναμη, ἐπαναστατημένη συνείδηση τῶν μεπωρημένων ἀτόμων θὰ ἐπιπλέει σὰν ἄκρο.

Θεατρικά, τὸ πρόδλημά μας εἶναι νὰ καθορίσουμε και νὰ ἐναρμονίσουμε αὐτὰ τὰ δυνατὰ σημεῖα, νὰ τὰ συνενώσουμε και νὰ τὰ κίνουμε νὰ ἀναδίνον ὑποβάλλουσε μελωδίες. Αὐτέες οἱ εἰκόνες, αὐτέες οἱ κινήσεις, οἱ χοροὶ και οἱ τελετωργίες, αὐτέες οἱ ἀποσηματικές μελωδίες και οἱ ἀπότομες στρωφές τοῦ διάλογου θὰ καταγραφῶν με φροντίδα και θὰ περυσραφῶν, ὅσο γίνεται, με λέξεις, προπαντὸς τὰ ἐκτὸς διαλόγου μέρος τοῦ θέματος—γιατὶ ἐδῶ ἡ βασικὴ μας μέριμνα εἶναι τὸ πὼς νὰ καταγράψουμε σὲ κώδικα, σὲ σημεῖα, ὅπως στὴ μουσικὴ, αὐτὰ που ἀδυνατοῦν νὰ περυσραφῶν οἱ λέξεις. Καὶ τώρα, ἡ δομὴ τοῦ θέματος, κατὰ τὴν τάξη που θὰ παριστᾳνται :

ΠΡΑΞΗ ΠΡΩΤΗ

Π Ρ Ο Ε Ι Δ Ο Π Ο Ι Η Τ Ι Κ ᾶ Σ Η Μ ᾶ Δ Ι ᾶ . Οἰωνοί.

Ἔνας πῶνακας τοῦ Μεξικοῦ με τῆς πολυτείες του, τὰ χωριά του, τὰ χωράφια του, τῆς σημάδες με τοὺς τρωγλῶδοτες και τὰ ἐρεπτα τῶν Μάννα.

Μὲ τὴν παραίτηση τοῦ Μοντεζούμα, ὁ Κορτές καὶ οἱ συμπολι-
μοτές του, μὲ τρόπο παράξενο καὶ σχεδὸν κακόβουλο, χάνουν τὴν
σπουδαίαν τοῦς. Ἐσσηκάνεται διχόνοια γύρω ἀπὸ τὴν ἀνακάλυψη τοῦ
θησαυροῦ. (Αὐτὸ παρουσιάζεται σὰν φρεναδιτὴ σὺς γωνίας τῆς
οκνητῆς, καὶ μπορεῖ κάλλιστα νὰ γίνῃ μὲ καθρέφτες.).

Τὰ φῶτα καὶ οἱ ἤχοι δημιουργοῦν μιὰν ἐντύπωση ἀποσύνδεσης,
καὶ σὰν ξέφτισμα, δίδωσι, λειώσιμα, σὰν παραγινωμένα φροῦτα
ποῦ σκᾶνε στὸ κῶμα. Παράδοξα ζευγάρια κἀνουν τὴν ἐμφάνισή
τούς: Ἴσπανὸς μὲ Ἴνδιάνο, ἐφιαλτικὰ μεγεθυμένοι, φουοκωμένοι
καὶ μαύροι, ποῦ περπατοῦν τρεκλίζοντας μπρὸς - πίσω, σὰν κάρρα
ἔτοιμα νὰ ἀναποδογυρισθῶσι. Ἐμφανίζονται ταυτόχρονα πολλοὶ μα-
ζὶ Χερνάντο Κορτές, σημεῖο πῶς δὲν ὑπάρχει πᾶ ἀγέτης. Σὲ μερι-
κὲς μεριές, Ἴνδιάνοι σφάζουν Ἴσπανούς. Στὸ μεταξὺ, μπροστὰ
σ' ἕνα ἀγαθὸ ποῦ τὸ κεφάλι του περιστρέφεται στὸ ρυθμὸ τῆς μου-
σικῆς, ὁ Κορτές, μὲ τὰ δῆλα του ἀφημένα στὸ πλάϊ, μοιάζει νὰ δει-
ρεύεται. Οἱ προδοσίαι μὲνον ἀτιμώρητες, γύρω μνημηγκιζῶσι ἀ-
προσδιόριστα οχήματα, ποῦ ποτὲ δὲν ξεπερνοῦν ἕνα ὀρισμένο ὕψος
στὸν ἀέρα.

Ἡ ἀναταραχὴ καὶ ἡ ἀπειλὴ ξσηκωμοῦ τῶν σκλαβωμένων θὰ
ἐκφραστῇ μὲ κλινοὺς τρόπους. Καὶ μέσα σ' αὐτὴ τὴν πτώση καὶ τὴ
διδάσκη τῆς ἀμῆτης βίας, ποῦ καταβροχθίζει τὴν ἰδία τῆς τῆ σάρκα
(μὴ καὶ δὲν ἔχει τίποτα ἄλλο νὰ σπαράξῃ) θ' ἀρχίσαι νὰ διαγρά-
φεται ἡ πρώτη νύξη μιᾶς παθισμένης ἀγάνης.

Τώρα ποῦ τὰ δῆλα πῆγαν στὴν ἄκρη, ἀρχίζουν νὰ παρουσιάζ-
ονται ἡ λαγνεῖα καὶ ὁ πόθος. *Ὅχι τὰ θεατρικὰ πᾶθη τὰ δημιουρ-
γούμενα ἀπὸ τὴν πληθώρα τῶν πολέμων, ἀλλὰ συναισθηματα ὑπο-
λογισμένα, ἕνας μύθος σοφὰ ἐκκοιλιτῶμενος ποῦ ἀπὸ μέσα του,
γιὰ πρώτη φορὰ μέσα στὸ θέαμα, θὰ ἐμφανιστεῖ μὴ γυναικεῖα κε-
φαλή.

Καί, σὰν φυσικὸ ἐπακόλουθο, φτάνει ἡ ὥρα νὰ ἐκδηλωθοῦν τὰ
μίσσητα, οἱ ἀσθένειαι. Σὲ κάθε ἐκφραστικὸ πλάνο, παρουσιάζον-
ται σὰν δουρὰ ἀνθῆ: ἤχοι, λέξεις, καὶ—ξυστὰ στὸ δάκρυδο — ἀνθη
φαρμακερὰ. Καὶ μαζὶ, μὴ θρησκευτικὴ ἀναθυμίαση κἀνει νὰ λυγί-
σων τὰ κεφάλια τῶν ἀντρῶν. *Ἦχοι φοβεροὶ γεμίζουν τὸν ἀέρα,
καθαροὶ σὰν τὰ παιχνιδίσματα τῆς θάλασσης πάνω σὲ ἀπέραντη ἀμ-
μουδιὰ.

*Ἀκολουθοῦν οἱ γεκρικὲς ἱεροτελεσίαι τοῦ Μοντεζούμα. Πρῶ-
τα, ποδοκρότημα καὶ μουρμουρητό. Οἱ ντόπιοι, ποῦ τὰ δῆματά του

ἤχοῦν σὰν τῆς δαγκάνης τοῦ σκορπιού. *Ἰότερα, στὸ μονοπῆ τῶν
μιομημάτων, στρόβιλοι περιδινόμενοι, πελώρια κεφάλια μὲ μύτες
πρηγμένες ἀπὸ τὴν κακοημία - καὶ πᾶ τίποτα, μόνο ὑπερφυσικοὶ σὲ
μέγεθος Ἴσπανοί, σπρηγμένοι σὲ δεκανίκια. Καί, σὰν παλιουρακὸ
κῶμα, σὰν τὸ παστῆλιο τῆς βροχίης πάνω στὴ θάλασσα, ἡ ἐπανάστα-
ση. *Ὅλο τὸ πλῆθος σὲ ὁμάδες, νὰ μεταφέρουν πάνω στὰ κεφάλια
τούς τὸ σῶμα τοῦ Μοντεζούμα σὰν πλοῖο. Καὶ οἱ κοφτοί, στακάτοι
οσταριοὶ τῆς μάχης, τὰ ἀφριγμένα κεφάλια τῶν Ἴσπανῶν ποῦ λειώ-
νουνται πάνω στὰ τείχη, ποῦ τώρα ξαναγίνονται πρᾶσινα.